

För kännedom
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige

Grundläggande granskning av kommunstyrelse och nämnder

Stadsrevisionen i Örebro kommun har genomfört en grundläggande granskning av kommunstyrelse och nämnder. Vid granskningen har vi biträttats av KPMG.

Enligt **God revisionssed i kommunal verksamhet** är grundläggande granskning den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Denna granskning är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser och ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisningssystemen och rutiner samt måluppfyllelse (resultat, prestationer m.m.). Utöver den grundläggande granskningen har Stadsrevisionen genomfört fördjupade granskningsprojekt.

Revisorerna följer verksamheten genom att ta del av grundläggande dokument t.ex. mål- och budgetdokument, internkontrollplaner, ekonomi- och verksamhetsrapportering, delårsrapport och årsredovisning, verksamhetsberättelser, beslutsunderlag, protokoll m.m.

En viktig del av den grundläggande granskningen är dialog med nämnder och styrelse. Att ha en god dialog med nämnderna är en förutsättning för att revisionens arbete på bästa möjliga sätt ska bli framgångsrikt. Stadsrevisionen arbetar med presidieträffar som bygger på att styrelsens och nämndernas presidier tillsammans med ledande tjänstemän träffar revisorerna för att diskutera aktuella frågor. Som utgångspunkt för denna fördjupning av den grundläggande granskningen har skriftliga frågeställningar skickats till kommunstyrelse och nämnder.

I denna sammanfattande rapport har vi presenteras resultatet per nämnd. Vi har för varje nämnd stämt av om det finns system för att styra verksamheten utifrån fullmäktiges mål och uppdrag, om det finns fastställda former för budgetfördelning och uppföljning, om nämnden har system för rapportering och uppföljning av uppdrag, måluppfyllelse, verksamhet och produktion samt effekter av verksamheten. Vi har även följt upp system för intern kontroll, system för efterlevnad av lagar och regler samt om det finns system för fördelning av ansvar och befogenheter.

Utifrån vår översiktliga granskning av nämnderna svar, möten med nämndernas/styrelsens presidier, rapportering av måluppfyllelse samt den interna kontrollen gör vi följande samlade bedömning: styrelsens och nämndernas styrning, ledning och uppföljning är tillräcklig för att säkerställa att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att styrelsen och nämnderna har ett system för att säkerställa god intern kontroll.

Som underlag till rapporten finns sammanställning av minnesanteckningar från presidieträffarna samt sammanställning av svaren på revisorernas frågor. De skriftliga svar som presidierna då lämnade och de diskussioner som då ägde rum, hösten 2016, är inte nödvändigtvis aktuellt nu under våren 2017.

Örebro 2017-03-15

Britta Bjelle
ordförande

Lars Östring
vice ordförande

Bilaga: Rapport Grundläggande granskning

Örebro kommun

Grundläggande granskning 2016
Rapport

Karin Helin Lindkvist
Sara Linge
Andreas Wendin
Caroline Fornbrant
KPMG AB

Antal sidor: 19

Innehåll

1.	Bakgrund	1
2.	Syfte	1
3.	Avgränsning och projektorganisation	2
4.	Resultat	2
4.1	Sammanfattande bedömning och slutsats	5
5.	Programområde Social välfärd	6
5.1	Programnämnd social välfärd	6
5.2	Socialnämnd öster och socialnämnd väster	7
5.3	Vård- och omsorgsnämnd öster och väster	7
5.4	Nämnden för funktionshindrade	8
5.5	Överförmyndarnämnden	8
6.	Programområde Barn- och utbildning	9
6.1	Programnämnd barn- och utbildning	9
6.2	Förskolenämnden	10
6.3	Grundskolenämnden	10
6.4	Gymnasienämnden	11
7.	Programområde Samhällsbyggnad	12
7.1	Programnämnd samhällsbyggnad	12
7.2	Byggnadsnämnden	13
7.3	Fritidsnämnden	13
7.4	Kulturnämnden	14
7.5	Miljönämnden	14
7.6	Tekniska nämnden	14
8.	Övriga nämnder	15
8.1	Kommunstyrelsen	15
8.2	Landsbygdsnämnden	16
8.3	Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden	16

1. Bakgrund

Kommunallagen (KL 9 kap 9 §) ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet. För att klara detta uppdrag arbetar revisorerna med en kombination av olika metoder och tillvägagångssätt för att granska verksamheten med syfte att bedöma om nämnder och styrelser har en tillfredsställande styrning och intern kontroll. Enligt god sed indelas den årliga granskningen i framförallt två huvuddelar; Grundläggande granskning och fördjupad granskning. Under 2016 har Stadsrevisionen genomfört ett antal fördjupade granskningar. Dessa har överlämnats till berörda nämnder och kommunfullmäktige kontinuerligt under året. En sammanställning av alla fördjupade granskningar bilägges Stadsrevisionens revisionsberättelse.

I den gen grundläggande granskningen ingår de delar av revisionen som genomförs oavsett vilken riskbedömning som har gjorts. Denna granskning är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser och ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisningssystemen och rutiner samt måluppfyllelse (resultat, prestationer m.m.).

Revisorerna följer verksamheten genom att ta del av grundläggande dokument t.ex. mål- och budgetdokument, internkontrollplaner, ekonomi- och verksamhetsrapportering, delårsrapport och årsredovisning, verksamhetsberättelser, beslutsunderlag, protokoll m.m.

Som en fördjupning av den grundläggande granskningen har Stadsrevisionen i Örebro kommun ställt skriftliga frågor till kommunstyrelse och nämnder som sedan följts upp i samband med 2016 års presidieträffar.

Denna fördjupning av den grundläggande granskningen tar främst sikte på nämndernas styrning, ledning och kontroll av sina verksamheter. Utgångspunkten är de mål och uppdrag som fullmäktige givit kommunstyrelse och nämnder.

2. Syfte

Syftet med denna granskning har varit att på en övergripande nivå ge svar på om styrelsens och nämndernas styrning, ledning och uppföljning är tillräcklig för att säkerställa att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om styrelsen och nämnderna har ett system för att säkerställa god intern kontroll.

I granskningen ingår att kartlägga och tillsammans med nämndernas och styrelsens presidier diskutera:

- Nämndens/styrelsens uppdrag och mål – styrning och kunskap
- Nämndens/styrelsens former för budgetfördelning och system för budgetuppföljning
- Nämndens/styrelsens rapportering och uppföljning av uppdrag, måluppfyllelse, verksamhet och produktion, effekter av verksamheten samt analys och utvärdering
- Nämndens/styrelsens riskanalys och system för intern kontroll
- Nämndens/styrelsens fördelning av ansvar, befogenheter

- Nämndens/styrelsens system för att säkerställa efterlevnad av lagar och regler

3. Avgränsning och projektorganisation

Granskningen omfattar kommunstyrelsen och samtliga nämnder.

Granskningen har genomförts av Karin Helin Lindkvist, certifierad kommunal revisor, Sara Linge, certifierad kommunal revisor, Caroline Fornbrant, kommunal revisor och Andreas Wendin, kommunal revisor.

4. Resultat

Som utgångspunkt för denna fördjupning av den grundläggande granskningen har skriftliga frågeställningar skickats till kommunstyrelse och nämnder. Därefter har revisorerna tillsammans med sitt biträde träffat styrelsens och samtliga nämnders presidier för att, utifrån svaren på frågorna samt eventuella ytterligare frågor diskutera styrelsens och nämndernas svar.

Styrelsens och nämndernas svar på de frågeställningar som ställts utgör underlag för vår översiktliga bedömning om styrelsens och nämndernas styrning, ledning och uppföljning är tillräcklig för att säkerställa att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om styrelsen och nämnderna har ett system för att säkerställa god intern kontroll. Svaren på frågeställningarna har följts upp i samtal mellan Stadsrevisionen och nämndernas presidier. I bedömningen har vi också vägt in styrelsens och nämndernas tillsynsplaner och tillsynsrapporter för den interna kontrollen samt uppföljningen av nämndernas måluppfyllelse.

Vi har värderat nämndernas svar på frågeställningarna och bedömt om det utifrån God revisionssed i kommunal verksamhet kan sägas att styrelse och nämnder har: *tolkat mål och uppdrag från fullmäktige och brutit ned dessa så att de fungerar som styrsignaler till verksamheten, gjort en egen riskanalys, uppföljning och rapportering av verksamhetens resultat samt beslut om åtgärder vid avvikelser, ekonomistyrning samt ekonomisk uppföljning och rapportering, ett systematiskt arbete med sin interna kontroll avseende såväl verksamhet som ekonomi.*

Punkterna från God revisionssed i kommunal verksamhet har omsatts till följande frågeställningar.

- Har nämnden/styrelsen ett system för hur nämnden/styrelsen utifrån fullmäktiges mål och uppdrag styr sin verksamhet?
- Har nämnden/styrelsen fastställda former för budgetfördelning och system för budgetuppföljning?
- Har nämnden/styrelsen system för rapportering och uppföljning samt analys och utvärdering av:
 - Uppdrag
 - Måluppfyllelse
 - Verksamhet och produktion

– Effekter av verksamheten

- Har nämnden/styrelsen genomfört en riskanalys?
- Har nämnden/styrelsen fastställt plan för intern kontroll?
- Har resultatet av den interna kontrollen återrapporterats till nämnden/styrelsen?
- Har nämnden/styrelsen ett system för fördelning ansvar och befogenheter?
- Har nämnden/styrelsen ett system för att säkerställa efterlevnad av lagar och regler?

Bedömning utifrån nämndernas svar

Eftersom svaren på samtliga frågor enligt vår bedömning blev Ja för samtliga nämnder återger vi inga separata tabeller per nämnd. Nedanstående tabell är med andra en ord giltig bedömning för kommunstyrelsen och samtliga nämnder.

Frågeställning	Ja	Nej
1. Har nämnden/styrelsen ett system för hur nämnden/styrelsen utifrån fullmäktiges mål och uppdrag styr sin verksamhet?	☒	☐
2. Har nämnden/styrelsen fastställda former för budgetfördelning och system för budgetuppföljning?	☒	☐
3. Har nämnden/styrelsen system för rapportering och uppföljning samt analys och utvärdering av:		
a) Uppdrag	☒	☐
b) Måluppfyllelse	☒	☐
c) Verksamhet och produktion	☒	☐
d) Effekter av verksamheten	☒	☐
4. Har nämnden/styrelsen genomfört en riskanalys?	☒	☐
5. Har nämnden/styrelsen fastställt plan för intern kontroll?	☒	☐
6. Har resultatet av den interna kontrollen återrapporterats till nämnden/styrelsen?	☒	☐
7. Har nämnden/styrelsen ett system för fördelning ansvar och befogenheter?	☒	☐
8. Har nämnden/styrelsen ett system för att säkerställa efterlevnad av lagar och regler?	☒	☐

Även om svaren är Ja för samtliga nämnder finns det för en del av nämnderna vissa saker som vi funnit anledning att kommentera. Dessa kommentarer återfinns under respektive nämnd i avsnitt 5-8.

Bedömning utifrån nämndernas rapportering av måluppfyllelse

När det gäller avstämningen av nämndernas verksamhetsmässiga mål utgår vi från kommunens sammanvägda bedömning av måluppfyllelsen inom följande områden.

- De av fullmäktige fastställda strategiska områdena (fyra områden: Hållbar tillväxt, Människors egenmakt, Barns och ungas behov, Trygg välfärd)
- Verksamhetsuppdraget enligt reglementet (fyra områden: Process, Brukare, Ekonomi/effektivitet, Medarbetare)
- Följsamhet till budget (uppdelat på de två områdena intraprenader och övrig verksamhet)

Den sammanvägda bedömningen görs alltså inom totalt tio områden. Bedömningen inom flertalet av dessa tio områden baseras på ett antal nämndspecifika mål inom respektive område. Vi fokuserar dock på dessa tio områden per nämnd, inte på alla enskilda mål för varje nämnd. För vart och ett av dessa tio områden gör kommunen en bedömning om området når upp till Grönt, Gult eller Rött¹. Om något av områdena bedöms som Rött tittar vi på om nämnden därmed beslutat om åtgärder/analys. För att följa upp vilka åtgärder nämnderna vidtagit vid röda resultat har vi granskat uppföljningar av måluppfyllelse vid delår och helår samt granskat protokoll från 2016.

Vår övergripande bedömning utifrån rapportering av måluppfyllelsen är att verksamheten är ändamålsenlig och ekonomiskt tillfredsställande. Det finns ett fåtal nämnder med enstaka röda resultat. Vi konstaterar att vissa av nämnderna därmed har agerat i försök att nå målen, medan andra inte vidtagit åtgärder i samma omfattning. Se kommentarer i avsnitt 5-8.

4.1 Sammanfattande bedömning och slutsats

Utifrån vår översiktliga granskning av nämnderna svar, möten med nämndernas/styrelsens presidier, rapportering av måluppfyllelse samt den interna kontrollen gör vi följande samlade bedömning: styrelsens och nämndernas styrning, ledning och uppföljning är tillräcklig för att säkerställa att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att styrelsen och nämnderna har ett system för att säkerställa god intern kontroll.

¹ Området kan även få färgerna Vitt – ”När uppgift saknas eller inte kan bedömas” samt Blått – ”När bedömning uteblir eftersom underlag eller jämförelsedata saknas.”

5. Programområde Social välfärd

Måluppfyllelse för samtliga nämnder inom programområdet

Nämnd	UTVECKLA: Strategiska områden 2015–2018				SÄKRA: Verksamhetsuppdrag enligt reglemente				HUSHÅLLA: Ramavvikelse		
	Hållbar tillväxt	Människors egenmakt	Barn och ungas behov	Trygg välfärd	Verksamhetens processer	Brukare/medborgare	Ekonomiska nyckeltal/effektivitet	Medarbetare	Intraprenader	Övrig verksamhet	
Programnämnd	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Blått	Grönt	Blått	Vitt	Vitt	Grönt	
Vård- och omsorgsnämnd väster	Gult	Grönt	Grönt	Grönt	Gult	Grönt	Gult	Gult	Grönt	Grönt	
Vård- och omsorgsnämnd öster	Gult	Grönt	Grönt	Grönt	Gult	Grönt	Rött	Gult	Grönt	Rött	
Nämnden för funktionshindrade	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Gult	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	
Socialnämnd väster	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Gult	Vitt	Grönt	
Socialnämnd öster	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Gult	Vitt	Grönt	
Överförmyndarnämnden	Vitt	Vitt	Vitt	Vitt	Grönt	Grönt	Grönt	Gult	Vitt	Grönt	
Totalt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Gult	Grönt	Rött	

5.1 Programnämnd social välfärd

Utmaningar

Det finns en utmaning att klara personalförsörjningen avseende vissa kategorier t.ex. sjuksköterskor. Programdirektören ingår i ett nationellt nätverk som arbetar med hur man får dagens utbildning att anpassas efter verksamhetens behov. Dialogen förs med universitet. Idag har de inte brist på undersköterskor men ett problem är att de uppfattar att undersköterskorna inte riktigt håller den kvalitet som de gjorde förr. Det är inte så svårt att rekrytera nya socialsekreterare eftersom utbildningen finns i Örebro men problemet är att behålla dem.

Från 2015 är att myndighetsutövningen organiserad under programnämnden vilket genomförts för att säkerställa handläggningen i biståndshandlingen men också för att det ska vara konkurrensneutralt. I förvaltningen ser man nu över hela biståndsbedömningen och hur biståndshandläggarna arbetar.

Programnämnden arbetar med Sveriges bästa äldreomsorg och en del i den utvecklingen är hur man ska arbeta med den nya tekniken. De avsätter investeringsmedel till ny teknik men de påverkas också till stor del vad som händer i kommunen totalt när det gäller IT-utvecklingen. Vid mötet framförs att driftsnämnderna ibland vill utveckla IT men att de inte är beredda på att stå för kostnaderna. Det pågår en utveckling av IT-organisation och var de olika delarna ska finansieras.

De två frågor som nämnden kommer att fokusera på mest är underskotten i vård och omsorg samt flyktingsituationen. Ytterligare en fråga är boendefrågan för äldre.

5.2 Socialnämnd öster och socialnämnd väster

Intern kontroll

Det finns en dokumenterad riskanalys som har genomförts av tjänstemän vid socialförvaltningen. Det föreligger en gemensam riskanalys för de båda socialnämnderna. Tillsynsplan och tillsynsrapport har upprättats och beslutats av de båda nämnderna.

Utmaningar

Förvaltningen upplever en fortsatt utmaning i att rekrytera familjehem. Olika insatser provas löpande. Andelen konsulentstödda familjehem var 20 procent efter augusti 2016.

Personalförsörjningen är även fortsatt en utmaning för nämnderna. Socialchefen understryker också att måste finnas personal som kan utföra de uppdraget de får från nämnderna och att nämnderna varit stödjande i att underlätta personalförsörjningen.

I nämnderna är de ense om att de måste förbättra socialsekreterarnas arbetsituation.

Om nämnden ser att de inte kan uppfylla sitt myndighetsansvar och det som är lagstyrt så måste de omprioritera och t.ex. se över de verksamheter som inte är lagstyrda.

Under 2015 fick nämnderna skjuta på uppdrag som de fått i ÖSB på grund av att de var tvungna att omfördela resurserna. Uppdragen kommer dock att genomföras inom mandatperioden.

5.3 Vård- och omsorgsnämnd öster och väster

Mål och uppdrag

I nämndernas skriftliga svar inför träffen med presidierna finns endast en beskrivning över hur tjänstemannaorganisationen ser ut. Det finns inte beskrivet hur fullmäktiges uppdrag och mål styr verksamheten.

Intern kontroll

När det gäller den interna kontrollen konstaterar vi att riskanalysen är gemensam för de båda vård- och omsorgsnämnderna. Tjänstemän och förtroendevalda har deltagit i riskanalysen. Båda vård- och omsorgsnämnderna har fattat beslut om tillsynsrapport, rapporten som tillställts nämnderna är identisk. I uppföljningarna finns uppdelning av resultatet mellan de båda nämnderna.

Måluppfyllelse

Vård- och omsorgsnämnd öster klarar inte måluppfyllelsen inom de två områden ekonomiska nyckeltal/effektivitet och ramavvikelse.

Vård- och omsorgsnämnd öster redovisar ett underskott på -31,8 mnkr. Hemvården, som inte har lyckats genomföra den anpassning som krävs för att möta konkurrensen på marknaden, står för -53,4 mnkr, inklusive omställningsbudgeten, av detta samlade underskott. En översyn av hemvårdsorganisationen genomfördes under våren där målsättningen är att skapa en effektiv organisation som kännetecknas av både hög produktivitet och kvalitet. Den nya organisationen ska vara anpassad till de förutsättningar som gäller i en konkurrensutsatt verksamhet och

samtidigt vara flexibel för att kunna möta framtiden. Den nya organisationen träder i kraft direkt efter årsskiftet 2016-2017.

Nämnden har löpande under året tagit del av ekonomiska rapporter samt rapporter för att uppnå ekonomi i balans. Genomförda åtgärder har redovisats för nämnden. I samband med delårsrapport 2 prognostiserade nämnden ett underskott på 33,7 mnkr. Med anledning av detta beslutade nämnden att en åtgärdsplan för att nå ekonomi i balans skulle upprättas.

5.4 Nämnden för funktionshindre

Intern kontroll

Både nämnd och tjänstemän tar fram riskområden som de sedan arbetar med i en workshop när presidiet arbetar med riskanalys. Även de risker som tas fram men som inte finns med i tillsynsplanen dokumenteras så att de kan arbeta med dem.

Förut var det en tjänstemannaprodukt medan nämnden är nu högst delaktig i internkontrollarbetet.

De gör brukarundersökningar regelbundet. Tidigare gjordes brukarundersökningar till alla brukare. Problemet var att många av brukarna inte kunde svara själva vilket innebar att anhöriga, gode män eller anställda fyllde i enkäten. Då hade de väldigt bra resultat. Nu har de undersökningar som är anpassade efter de brukare de har och deras förutsättningar. Det har inneburit att den redovisade nöjdheten är lägre än tidigare.

5.5 Överförmyndarnämnden

Utmaningar

Nämnden har en månatlig tillsyn över gode män till ensamkommande barn.

Kommunen fick ett utbildningsansvar från 1 januari 2015. För att man ska torpas ta ett uppdrag som god man finns en servicegaranti att om man vill frånträda sitt uppdrag ska man kunna göra det inom tre månader. De har nästan varje månad uppe i nämnden att huvudmannen vill byta god man eller förvaltare. Nämnden har ett antal kriterier de utgår från för att bedöma om uppdragstagaren har uppfyllt sitt uppdrag. De har haft ca 100 byten i år. I dessa byten ingår alla byten oavsett orsak.

Det finns en gräns att en uppdragstagare ska ha max 3-4 uppdrag. När det var som högst tryck var de uppe i att de kunde ha sju uppdrag. Det är viktigt att tänka på sårbarheten om en har får många uppdrag.

Enligt lagen för ensamkommande barn ska godmanskapet upphöra inom en månad om barnet avviker från landet. Kommunen behöver därför få signaler från gode män och boenden. Eftersom de har månatlig utbetalning av arvoden har de månatlig kontroll. Det som är svårast att ha kontroll på är de barn som befinner sig i familjehem.

6. Programområde Barn- och utbildning

Måluppfyllelse för samtliga nämnder inom programområdet

Nämnd	UTVECKLA: Strategiska områden 2015-2018				SÄKRA: Verksamhetsuppdrag enligt reglemente				HUSHÅLLA: Ramavvikelse		
	Hållbar tillväxt	Människors egenmakt	Barn och ungas behov	Trygg välfärd	Verksamhetens processer	Brukare/medborgare	Ekonomiska nyckeltal/effektivitet	Medarbetare	Intraprenader	Övrig verksamhet	
Förskolenämnden	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	
Grundskolenämnden	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Rött	
Gymnasienämnden	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Gult	Grönt	Vitt	Rött	
Programnämnd	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Blått	Blått	Blått	Vitt	Vitt	Grönt	
Totalt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	

6.1 Programnämnd barn- och utbildning

Former för budgetfördelning

I nämndens skriftliga svar inför träffen med presidiet ges inget svar på frågan hur budgeten fördelas inom programnämndens verksamhet, utan endast hur den fördelas till driftsnämnderna.

Nämndens system för rapportering och uppföljning samt analys och utvärdering av effekter av verksamheten

Nämnden svarar att det "är ett utvecklingsområde för programområde barn och utbildning men också hela kommunen. Den tydliga målsättningen som inom programområdet är att Örebro kommun ska bli Topp 25 år 2025 vad gäller kunskapsresultaten, kräver av oss att vi blir bättre på att tydliggöra effekterna verksamheten. Det kommer att krävas att vi tar fram verktyg för att kunna redovisa och bedöma effekter insatta resurser."

Fyra områden som nämnden vill lyfta som de viktigaste områdena för nämnden att arbeta med för närvarande är:

Kunskapsuppdraget - Fler elever i årskurs 9 behöver klara målen och bli behöriga till gymnasiet. Nystartat projekt för all skolutveckling i en gemensam plan Topp 20 2025.

Lokaler – En stor utmaning för alla verksamheter inom programnämndens ansvarsområde i den växande staden. Utöver utbyggnad så även ta hand om renoveringsskulden som finns i befintliga lokaler.

Framtida kompetensförsörjning - Kort och lång sikt och gäller hela verksamheten inklusive den fristående verksamheten Här pågår ett projekt för kompetensförsörjning tillsammans med bland annat personalkontoret.

Integrationen - Hur man ska lyckas med integrationen och med individanpassade lösningar för olika behov vid olika tidpunkter för ankomst till Sverige.

6.2 Förskolenämnden

Utmaningar

Utmaningen för förskolan är den stora tillväxten vilket innebär ett högt tryck på förskoleplatser. Nämnden kan bereda alla barn plats men förskoleplatsen kan vara i en annan del av kommunen än den som föräldrarna önskar. De har en hel del informationspunkter på nämnden. Befolkningsprognosen visar på en ökning som innebär behov av ca 115-120 nya platser per år. I och med att nya bostadsområden planeras så detaljplaneras också nya förskolor och skolor in. Programnämnden Barn och utbildning beslutar om lokalfrågor. Programnämnden är beställare av lokaler. Lokalstrategen och lokalförsörjningsenheten har kontrollen på det. Förskolenämnden får info om vad som ska byggas. Det är en bra kommunikation mellan Förskolenämnden och programnämnden. Den stora utmaningen är personalförsörjning. Det är förskollärarna som är den stora bristen. Till vissa delar av kommunen är det extra svårt att rekrytera. De har gett högre lön till förskollärare i dessa områden. Man arbetar nu mot universitetet för att knyta till sig förskollärare redan under utbildningen.

Det finns en kompetensförsörjningsplan. Ordförande tycker att de måste börja arbeta ännu tidigare dvs. även mot gymnasiet.

6.3 Grundskolenämnden

Måluppfyllelse

Totalt redovisar nämnden ett överskott på 14,5 mnkr, där intraprenaderna står för ett överskott på 15,7 mnkr. Grundskolan exklusive intraprenader redovisar ett underskott på 7,2 mnkr. Av de 31 enheterna är det 11 som redovisar underskott under 2016. Därav har Grundskolenämnden fått Rött inom området Ramavvikelse – övrig verksamhet.

Den främsta förklaringen till skolornas underskott som ges i årsberättelsen handlar om att skolorna haft många elever i behov av särskilt stöd. Andra förklaringar handlar om osäkerhetsfaktorer kopplade till resursfördelningsmodellen samt hög personalomsättning.

I vare sig nämndens protokoll eller nämndens årsberättelse kan vi se att nämnden vidtagit några särskilda åtgärder för att komma i balans när det gäller underskottet inom grundskolan exklusive intraprenader.

Utmaningar

Kommunen växer och lokalfrågan blir därmed i fokus. Ökat antal elever, nya skolor behöver byggas och det krävs strategier för att hantera planeringen av grundskoleplatser.

Kunskapsmässigt är fokus för nämndens arbete målsättningen topp 20 2025. En projektgrupp styr över extra medel (28 mkr) vilka hanteras av centralt skolstöd. Hur projektet ska arbeta är inte fastställt. Grundskolenämnden äger inte frågan utan inväntar besked av Programnämnden. Alla elever ska klara skolan och nämnden behöver tillse att alla skolor har de resurser de behöver för att klara detta.

En stor utmaning är att möta alla nyanlända på ett bra sätt i skolan så att de ges förutsättningar att klara målen och komma vidare i utbildningssystemet.

6.4 Gymnasienämnden

Måluppfyllelse

Nämndens ekonomiska bokslut visar på ett underskott med 21,8 mnkr, samtliga skolor visar underskott och effektiviseringsuppdrag pågår.

Konkreta, tidsatta och beloppssatta besparingsåtgärder för att komma till rätta med underskottet under 2016 har inte vidtagits. Gymnasienämnden har inriktat sitt arbete mer långsiktigt än att få en ekonomi i balans under 2016. Exempelvis har en omfattande översyn genomförts och förvaltningsledningen genomlyser hela verksamheten med ambitionen att långsiktigt bedriva en mer kostnadseffektiv verksamhet. Målet är att gymnasienämnden ska ha en ekonomi i balans under 2019.

Enligt vad som framkommer vid träffen med presidiet har de ekonomiska underskotten uppdagats så tydligt som i år på grund av införandet av den nya resursfördelningsmodellen.

Utmaningar

Aktivitetsansvaret - Följa och möta de 20 % av ungdomarna som inte avslutar eller inte ens påbörjar en gymnasieutbildning.

Inkluderar de nyanlända.

Finns en handlingsplan för detta.

Måluppfyllelse - Arbete med kvalitetsarbetet Topp 20 2025.

Kompetensförsörjning - Stora och växande rekryteringsproblem

7. Programområde Samhällsbyggnad

Måluppfyllelse för samtliga nämnder inom programområdet

Nämnd	UTVECKLA: Strategiska områden 2015–2018				SÄKRA: Verksamhetsuppdrag enligt reglemente				HUSHÅLLA: Ramavvikelse	
	Hållbar tillväxt	Människors egenmakt	Barn och ungas behov	Trygg välfärd	Verksamhetens processer	Brukare/medborgare	Ekonomiska nyckeltal/effektivitet	Medarbetare	Balansenhet	Övrig verksamhet
Programnämndens egen verksamhet	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Vitt	Grönt
Byggnadsnämnden	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Vitt	Grönt
Tekniska nämnden	Grönt	Gult	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Gult	Grönt	Grönt
Miljönämnden	Grönt	Vitt	Vitt	Vitt	Gult	Grönt	Grönt	Grönt	Vitt	Grönt
Kulturnämnden	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Vitt	Grönt
Fritidsnämnden	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Gult	Vitt	Grönt
Totalt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt

7.1 Programnämnd samhällsbyggnad

Måluppfyllelse

Indikatorerna som finns i ÖSB kommer att ändras i år. Kommer att bli färre och mer ”rediga”. Analogt med den processen kommer nämnden att göra samma översyn. Indikatorerna ska beskriva det som det finns intresse av att beskriva. Det finns en tendens att indikatorer väljs för att de är enkla att mäta snarare än att de är bra. Man har lagt för mycket kraft på att beskriva varför man fått grönt, gult eller rött. Skulle behöva fokusera mer på vad som faktiskt kan bli bättre. Finns exempel på indikatorer nämnden haft tidigare som har varit styrande åt helt fel håll. Inom samhällsbyggnad har det gjorts seriösa bedömningar. I relation till vad andra nämnder har satt för bedömning har man inom samhällsbyggnad varit väldigt tuffa.

Utmaningar

Några av de risker nämnden ser jobbar man aktivt med. Exempelvis behovet av en ny brandstation. Nämnden ser även behov av en ny utgångsplats för ambulansen. VA-frågorna är en oerhört stor utmaning som diskuteras.

En stad som växer så mycket innebär stora utmaningar för programområdet. Olika typer av utmaningar. För nämndens del är det markförsörjningen och planeringen av byggnationer. Den delen är förhållandevis enkel. Många vill bygga och köpa mark. Planeringen för kultur och fritid ligger också på nämnden vilket upplevs som svårare. Att få ordning på det är den största utmaningen just nu. Nämnden har utvecklat processerna väldigt mycket när det gäller markförsörjning, detaljplaner etc. Det är ett helt annat driv i dag jämfört med för fem år sedan.

När det gäller det gemensamma planeringsansvaret upplevs en viss otydlighet i och med att programnämnden inte har någon överställd funktion i förhållande till driftsnämnderna. Programnämnden har inte helhetssynen när det gäller planering vilket kan göra att man hamnar i otakt. Även om nämnden är effektiv för egen del så är man inte i takt i kommunen som helhet.

7.2 Byggnadsnämnden

Utmaningar

Nämnden ser resursbrister inom framförallt vatten- och avlopp som påverkar möjligheten för kommunen att genomföra till exempel de detaljplaner som antagits och vunnit laga kraft. Även resurserna på konsultmarknaden inom detta område är begränsat.

Krav på andra samhällsfunktioner ökar, till exempel nya strukturskapande funktioner så som brandstation, vårdcentraler med mera. Projekt som inte är så vanliga att hantera vad gäller planering och byggnation och som kommunen inte har rådighet över själva.

Vidare utgör kommunens korta planeringshorisont för investeringar, för närvarande 4 år, ett problem för utbyggnadstakten. Framst märks detta i planeringen av utbyggnaden av skolor och förskolor där 4 år är för kort tid för att planeringen i programnämnd barn- och utbildning samt genomförandet av Futurum ska få utrymme.

Det har varit mycket ärenden i tillsynen så de har förstärkt resurserna för att klara det. Det är en relativt hög omsättning på personal främst inom tillsynsgruppen.

Framförhållningen i planeringen är det som lyfts fram som ett område för revisorerna att granska.

7.3 Fritidsnämnden

Former för budgetfördelning och system för budgetuppföljning

Budgeten baseras på hur det har sett ut tidigare år. I dialog med presidium och förvaltningen framkommer att behov finns ibland att se flera år bakåt vilket inte systemet tillåter. Exempelvis är det svårt att jämföra 2015 och 2016 i och med att budgeten 2015 var stor pga. SM-veckan.

Utmaningar

Nämndens ordförande menar att närnden är inne i en spännande fas, hela nämndens ansvar och verksamheten är inne i en omställning från något gammalt till något nytt. Uppdragen ser annorlunda ut, högre krav ställs. Gamla önskemål försvinner inte. I dag ställer exempelvis tjejer högre krav och vill vara med på samma villkor som killarna. Men killarnas krav minskar inte. Behoven utökas hela tiden.

Badutredningen påverkar nämndens ekonomi. Nämnden har ett budgetunderskott på baden i princip varje år.

Många stora anläggningar är i behov av reinvesteringar. Många nya sporter kommer och de har behov av anläggningar.

Örebro kommun växer och de barn och ungdomar som finns i kommunen hamnar inom fritidsnämndens verksamhet. Nämndens ekonomiska ram uppges vara väldigt uppbokad framförallt av anläggningskostnader vilket innebär att det är svårt för nämnden att hantera nya behov inom befintlig ram. Ca 56 % av nämndens budget är lokalkostnader.

7.4 Kulturnämnden

Intern kontroll

Delegationsbeslut redovisas i nämndens handlingar och det står nämnden fritt att ställa frågor gällande delegationsbesluten. Dock uppges det vara många som tittar på delegationsbesluten på sittande nämnd. Tanken är att man ska gå igenom det när man går igenom handlingarna och ställa frågor direkt om det är något man funderar över. I samband med nämnd kanske inte ansvarig handläggare är tillgänglig.

Utmaningar

I och med att Open Art inte längre är ett projekt finns det en kontinuitet och man vet vad som gäller. Det finns dock utmaningar t.ex. att hitta en organisationsform som passar en växande verksamhet av det här slaget. Det är viktigt att hitta en stabil organisation som gynnar en ökad kvalitet i verksamheten. Eftersom Open Art är en kommunal verksamhet är det nämnden som avgör om verksamheten ska växa samt hur och varför den i så fall ska växa.

7.5 Miljönämnden

Former för budgetuppföljning

Nämnden har täta kontroller vilket gör att man anser sig ha bra koll på både ekonomin och tillsynsskulden. Det är svårt att få tag på folk vilket gör att tillsynen ligger efter. Nämnden försöker hitta lösningar hela tiden. Den lagstadgade tillsynen görs, det som blir lidande är att den tillsyn som inte är lagstadgad inte hinns med i den utsträckning man vill.

Personal

Trots att det saknas personal uppges förvaltningen vara duktig på att beta av det som behöver göras. Det största bekymret är personalförsörjningen.

Förvaltningschefen har dragit igång en förändring och utveckling på förvaltningen som nämnden upplever som positiv. Det kommer in fler nya som verkar trivas. Nämnden har legat efter med tillsyn av enskilda avlopp men hunnit ikapp, likaså tillsyn gällande radon.

7.6 Tekniska nämnden

Former för budgetuppföljning och verksamhetsplanering

Verksamhetsplaneringen ingår i Tekniska förvaltningens *Förstärkta årsprocess*, som är en utökad process inom Tekniska förvaltningen utifrån Örebro kommuns styr- och uppföljningsmodell. I processen ingår förutom verksamhet- och budgetprocessen även förvaltningens arbete kring miljö, arbetsmiljö, kontroll och revisioner. Nämnden har tagit inspiration från ISO 14001 och ISO 9001. Arbetar i enlighet med de ledningssystemen även om man inte har någon sådan certifiering.

Utmaningar

Det nämnden ser som den största risken beträffande den egna verksamheten är personalförsörjningen. Den frågan lyftes när förvaltningen gjorde sin riskanalys inför årets internkontroll. Men frågan upplevdes som svår att granska inom ramen för internkontrollen. I och med att staden växer så mycket händer det väldigt mycket i staden. Eftersom det är tekniska nämnden som har hand om markupplåtelsen innebär alla evenemang utmaningar för nämnden.

8. Övriga nämnder

8.1 Kommunstyrelsen

Nämnd	UTVECKLA: Strategiska områden 2015–2018				SÄKRA: Verksamhetsuppdrag enligt reglemente				HUSHÅLLA: Ramavvikelse	
	Hållbar tillväxt	Människors egenmakt	Barn och ungas behov	Trygg välfärd	Verksamhetens processer	Brukare/medborgare	Ekonomiska nyckeltal/effektivitet	Medarbetare	Intraprenader	Övrig verksamhet
Kommunstyrelsen	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Gult	Vitt	Grönt

Kommunstyrelsen uppsikt utifrån följande frågeställningar.

- Målsättningen inom skolan och den bristande måluppfyllelsen inom skolans område. Vid mötet framförs att problemen finns i grundskolan när det gäller måluppfyllelse men att det är gymnasieskolan som får arbeta vidare med det.

- Vård- och omsorgsnämndernas underskott. Ks informerar om att de under denna höst har kallat två driftsnämnder som prognostiserar underskott till Ks för att de ska redovisa sin ekonomi. De ser till att representanter för programnämnden är med vid dessa möten. När det gäller Vård- och omsorgsnämnd öst har de tagit kliv framåt och Ks anser att de har en plan som är trovärdig när det gäller att uppnå en ekonomi i balans. Kommunstyrelsen tycker inte att det vore en bra lösning att de skulle ta över nämndens ansvar för ekonomin. De menar också att om kommunstyrelsen inte var trygga i att det fanns en plan och att utvecklingen gick åt rätt håll hade de varit tvungna att agera på annat sätt. En enig kommunstyrelse beslutade att den redovisning de fick från Vård- och omsorgsnämnd öst var tillräcklig och trovärdig.

- Att programnämnderna inte går i takt när det gäller planeringsförutsättningarna. Vid mötet framförs av Ks presidium att en orsak till att det finns en otakt kan beror på att vissa processer har skett så tidigt att övriga delar inte kommit lika långt i sin planering. Lokalförsörjningsenheten har inget tydligare uppdrag än att se till att samverkan ska kontinuerligt. Det har skett att bostadsbyggande aktörer sätter i gång att bygga bostäder utan att kommunen är med i byggandet av t.ex. förskolor. Vid mötet framförs dock att de i dag kontroll på alla områden även om det finns områden där man inte riktigt är i fas. Kommunen har en otroligt stark utvecklingstakt och de arbetar kontinuerligt med att de ska ha med helheten i detta. Välfärdens verksamheter finns inplanerad i de nya och utökade bostadsområdena. Vid möte framförs dock att lokalplaneringsfunktionen i kommunen fortfarande är för svag. När det gäller skolfastigheter har det varit mycket förändringar under senaste åren både avseende upprustning och nybyggnation. Det är en stor expansion sker inom skolans alla åldrar. Lokalförsörjningsenheten hade från början en beställarfunktion men deras uppdrag har växt t.ex. då kommunen behöll idrottsfastigheter. Det innebar att de fick fler arbetsuppgifter än vad som var meningen från början.

8.2 Landsbygdsnämnden

Nämnd	UTVECKLA: Strategiska områden 2015–2018				SÄKRA: Verksamhetsuppdrag enligt reglemente				HUSHÅLLA: Ramavvikelse	
	Hållbar tillväxt	Människors egenmakt	Barn och ungas behov	Trygg välfärd	Verksamhetens processer	Brukare/medborgare	Ekonomiska nyckeltal/effektivitet	Medarbetare	Intraprenader	Övrig verksamhet
Landsbygdsnämnden	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Vitt	Vitt	Vitt	Vitt	Vitt	Grönt

Former för budgetfördelning och system för budgetuppföljning

Enligt nämndens svar behöver de komma in i budgetprocessen på ett annat sätt.

Uppdrag

Inga ändringar har gjorts i Landsbygdsnämndens reglemente. Däremot har nämnden genom eget arbete format och tydliggjort sin roll och sitt mandat utifrån befintligt reglemente och skrivningar i ÖSB:n. Nämnden tycker att inrättandet av nämnden har lyft upp landsbygdsfrågorna på agendan och att de fyller en viktig funktion. De ska hjälpa till att få förståelse för landsbygdsfrågorna i hela kommunen. En fråga under året har varit otydligheten. När det gäller Landsbygdsprogrammet finns det ett ganska stort motstånd i kommunen huruvida Landsbygdsnämnden ska ta i vissa frågor.

Organisation

Nämnden upplever att det är ett problem att de inte har en förvaltningschef som har företräder nämndens verksamhet på ett tydligt sätt. De upplever att de ibland blir lite styvmoderligt behandlade. De har t.ex. inte fått information när tjänstemän ska bytas. Den personal som arbetar med nämndens verksamhet är anställda i kommunstyrelseförvaltningen under näringslivschefen. Nämnden ser det som ett problem att det är organiserat på det sättet. Nämnden har därmed ingen egen förvaltning eller egna lokaler. De närvarande tjänstemännen upplever att det inte är ett problem för dem som anställda. Nämndens ledamöter upplever dock att de har ett bra och nära samarbete med tjänstemännen vilket gör att det fungerar bra.

8.3 Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden

Nämnd	UTVECKLA: Strategiska områden 2015–2018				SÄKRA: Verksamhetsuppdrag enligt reglemente				HUSHÅLLA: Ramavvikelse	
	Hållbar tillväxt	Människors egenmakt	Barn och ungas behov	Trygg välfärd	Verksamhetens processer	Brukare/medborgare	Ekonomiska nyckeltal/effektivitet	Medarbetare	Intraprenader	Övrig verksamhet
Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Gult	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt

Utmaningar

Den största utmaningen är antalet personer som varit i försörjningsstöd länge. Det är dock ett sjunkande antal personer som varit i försörjningsstöd länge.

Andra utmaningar är de personer som står långt från arbetsmarknaden oavsett skäl till att de gör det.

Även bosättningen för nyanlända är en stor utmaning. Från att ha tagit emot 65 nyanlända personer som ska ha bostad har det ökat till 492 personer. Här måste de samarbeta med bl.a. fastighetsägare och samhällsbyggnadsnämnden för att kunna lösa behovet av bostad. Nämnden har haft seminarium och arbetat med denna fråga under en tid.

Studie- och yrkesvägledningen kommer troligen bli viktigare och viktigare. Nu ser de över det för att under 2017 sätta en ny organisation för studie- och yrkesvägledningen för både gymnasieungdomar och vuxna. De har också en extremt viktig roll i att ha kontakterna med näringslivet och arbetslivet.

Vid mötet framförs att utbildning, utländsk härkomst och ålder är avgörande faktorer för en persons möjligheter att få arbete. Nämndens uppdrag är att ”rusta” personer så att de ska kunna få arbete. I samarbete med regionen arbetar de för att personer med sjukvårdsutbildning ska kunna få praktikplatser som de kan gå på under tiden de får sin utländska utbildning godkänd för att kunna arbeta med de som de har sin utbildning för. En bedömning är att ca 20 % av alla nyanlända har gymnasieutbildning eller högre utbildning. De arbetar också med validering av yrkeserfarenhet och utbildningar.

Det har inte varit problem tidigare att anställa socialsekreterare men nu har de haft en hel del pensionsavgångar. Ett problem är att de är mest nyutbildade som söker tjänsterna. Det är en stor lönekonkurrens inom denna kategori. Alla socialsekreterare inom försörjningsstöd erbjuds handledning. Det är viktigt att kunna erbjuda en bra arbetsmiljö och att ha närvarande chefer som har en god dialog med medarbetarna. De har infört en ny tjänst som kallas sakkunniga som arbetar med utveckling osv.

Datum som ovan
KPMG AB

Karin Helin Lindkvist
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Sara Linge
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Andreas Wendin
Kommunal yrkes revisor

Caroline Fornbrant
Kommunal yrkesrevisor